

Tak lehký beton

Co to ten Mácha? Aha: mrtvé milienky dech. A musím na vás v jednom kuse myslet, chlapeci básníci, protože Kašel mé milienky (Host 1997) je přece trošičku, ale jen trošičku jiný dech a milienky vlastně musc-ji zemřít - nebo nebyť - nebo být a zároveň nebyť, aby se staly těmi, které zaplňují a přepĺňují kolik, že se z nich musíte vyipsovat vypsat, chlapeci básníci. Bůh sud (nebo: čert v), je-li to onim lbezyjm krajeim liného Labe, které u Litoměřic lovi ohař Ohřec, bochnlkem Řipu a homolemi Českého středohoř, vinicemi natýčkovanyimi pod Ludmilyim Mělnlkem, tou krajinou to jistě je a jistě není, vždyť je to také valér runšního přechodu panáckovyoh okrajů měř, pozvolna se v krajinu teprve přelézají.

Když se jde k řece, některé z řek, k vodám, k hladinám, k chvění zrcadlení, tichému plynutí, o cestách za řekami, za rybníky, krajinou. Tou krajinou to jistě je, to městy je a milenkami, zakáškám, aby se věželo, že jsou, že byly a tedy jsou, schovaný do slov. Navždy už. Psát verše o všem pro sebe-rybn, mlčet je nejkrásnější, a přece ne-lze. Tak alespoň: co nejvíce. Jen naznačit, nakousnout, renetu jablka s osyvhem podát dál, nabidnout, přenechat, podšit se o večkerenstvo úplně nahé čisté (leč osře) vonící rybinou rumem rákosim osřící dýmem páleného pyru (cerbovní podzim, panamují), poslední cigaretou, kouřenou napůl a žádná zbytečnost, jehla nůž lanko lln žaludeční klávy hlad jsou ostré, vyhrůt varem krev tu mlívání vrátí do břehů žil zpět a potom psát. TOM je jeden smutný a druhý začne-psát. Vyprávět v pomlkách, aby zpět rostl. Čas mlzl, je před narozemím, jsou šedesátá léta, echo všedního dne, pozlacené listím a je dobře číst a poslouchat. Je dobře být sám a listovat a vdechovat a cítit aroma mlů prsty trochu od hlíny a knize špinit ruky, být v tobě sám a skrze tebe s Máchem a Jiřím H. (žil taky v Roudnici) být i pozdíl, být v pozdíl, bunkru básník, které bořil svět. Díky za beton, který je tak lehký, že se nevímá.

Milane Dežinský.

T/5 r. 3, 1998, s. 22.

JIRÍ STANĚK

První díl pamětí historika a básníka Zdenka Kalisty (1900-1982) jsem otevřel s určitou nejistotou. Mohou jeho vzpomínky na mádl a dospívání oslovit čtenáře stejně hluboce jako svazek druhý, v němž se soustředil na svá studia, univerzitní kariéru, protokorární zápas o uchování dějinné paměti Českého národa a v neposlední řadě také na zachycení stínů duchovního ozdušň Univerzity Karlovy v letech 1945 až 1948? Nebyl jsem jistě sám, kdo nakladatelství Atlantis podezřívá, že nejdříve vydalo tuto atraktivnější část memoárů a teprve po jejím nesporném úspěchu přistoupilo k edici dílu předchozího. Odpovědná však musím přiznat, že jsem se ve svých úvahách mylil.

První svazek práce PO PROUDU ŽIVOTA v sobě skýtá věci stejně naplněné a inspirující. Autor se v jeho třech částech věnuje ranému dějství (Chování s přítelkyní věky, studium na mladoboleslavském klasickém gymnáziu (Vtr a prout) a básnickému zranění a hledání v době studia historie a zeměpisu na pražské filosofické fakultě. Předem nutno zdůraznit, že celé dílo působí velmi lidsky. Kalista, který si vzpomínky zapisoval ve vězení, se v nich totiž snažil vyjádřit hluboký vnitřní pocit intenzivně prožívaného času. Jeho mádl bylo obdobím neustálého hledání a objevování nových světů - více než autenticky k nám přemlouvali poety. Které se zrodily v dětské duši během prvního setkání s Bohem. Podobný charakter mají i vzpomínky na první gymnaziální léta, z nichž vyniká neskrývaná úcta ke klasickému vzdělání a společenský palos doby před vypuknutím první světové války. Myslenkový svět dítěte se nejvýrazněji odráží v básni před učerými a přísnými profesory (hodiny tohoto titulu), či v prvním setkání chlapce se smrtí, lež na hřbitvu předuslila svou všemohoucnost. Pročtené i pravdivě působí i popis válečných zkušeností, které zcela transformovaly neméně strukturu venkovské a maloměstské společnosti posledních desetiletí habsburské monarchie.

Konec druhé knihy a počátek knihy třetí zachycují zásadní přelom v Kalistově životě. Básnické okouzlení se sice objevil již při lčením první zamítanosti, avšak s koncem Rakousko-Uherska a příchodem nového světa nabývá pestrobarevnějších obrysů. Život dospívajícího mladé květy č. 7 | 4418, s. 1.

Jično mladika zásadně proměnila volnomyšlenkářské ideje. pod jejichž vlivem vystoupil z katolické církve a začal se orientovat veskrze levicově. Prostředí, do něhož vstoupil po svém příchodu do Prahy, rysovaly většně úvahy diskuse a polemiky, jejichž podstata spočívala v negaci všeho starého a odhalování nového, moderního, bořícího, provokujícího. V prvních letech se studentův vesmrí sovrtil do zakouřených místnosti Unionky, kde se v anarcho-komunistickém kroužku scházeli jeho stejné tápající vrstevníci. Prostřednictvím těchto stýků se básnický nadaný Kalista rychle seznámil s energicky se projevujícími autory. Kterí se stali jeho přáteli, protivníky či vzory (Neumann, Hora, Teiga, Seibert, Nezval a řada dalších, v širším povědomí téměř zapomenutých jmen).

Nejintimněji přitom působil Kalistiv popis velkého přátelství a později hlubokého rozchodu s Jiřím Wolckrem, s nímž po několika měsících sdílel nejenom byt, ale i společné básnické úspěchy i neúspěchy. Tato partie pamětí může být tedy bez nadšzky nazrána jako pestrobarevný obraz každodenního intelektuálního života Prahy dvacátých let. Stejně by však měla být chápána jako výsledný popis toho, jak se levicově zabláhání umělců odtrhávali od skutečnosti. Sám Kalista si narástající sílnu tohoto prostředí dokázal uvědomit. Tápání a hledání ho však provázelo i v jeho novém, katolickém prostředí, který neze bez toho přvého plně pochopit. Historika čtoucího knihu Po proudu života i jistě přelévají nazám o minulost i dějnost, který text odráží. Ustálená představa o Kalistově dělepiseckých sklonch. Jež se mály projevovat už od utěho dětství, tak dostává hluboké trhlíny. A stejně trhlíny jistě v budoucnu způsobí děba autorčim vzpomínkám po roce 1948, které se k již dres dvacátim členářim bohužel dostanou až po mnoha a mnoha letech.

ZDENĚK KALISTA: PO PROUDU ŽIVOTA I, vydal Atlantis

MAARTIN NODL

KNIH ALEXANDRIE a vydavatel